

TARTALOM

SZÁMVITELI TÖRVÉNY	7
I. Fejezet: ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK	7
A törvény célja	7
A törvény hatálya	7
Értelmező rendelkezések, fogalmak	8
II. Fejezet: BESZÁMOLÁS ÉS KÖNYVVEZETÉS	46
Beszámolási kötelezettség	45
Üzleti év	55
Könyvvezetési kötelezettség	60
Számviteli alapelvek	61
III. Fejezet: AZ ÉVES BESZÁMOLÓ	74
Az éves beszámolóra vonatkozó általános szabályok	74
Közbenső mérleg	80
A mérleg tagolása, tételeinek tartalma	80
A mérlegtételek értékelésének általános szabályai	164
Az eszközök bekerülési (beszerzési és előállítási) értéke	165
Az eszközök értékcsökkenése	202
Az eszközök értékvesztése	221
A mérlegben szereplő eszközök és források értékelése	229
Valós értéken történő értékelés	231
A mérlegtételek alátámasztása leltárral	241
Az eredménykimutatás tartalma, tagolása	243
Az eredménykimutatás tételeinek tartalma	246
Kiegészítő melléklet	360
Üzleti jelentés	361
IV. Fejezet: EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓ	363
Sajátos szabályok	363
V. Fejezet: EGYSZERŰSÍTETT BESZÁMOLÓ	365
Általános szabályok	364
Az egyszerűsített mérleg tagolása, tételeinek tartalma	365
Az eredménylevezetés tartalma, tagolása	366
Az eredménylevezetés tételeinek tartalma	367
Az összevont (konszolidált) éves beszámoló formája, tartalma	369
Összevont (konszolidált) kiegészítő melléklet	370
Előtársasági időszak	370
VI. Fejezet: ÖSSZEVONT (KONSZOLIDÁLT) ÉVES BESZÁMOLÓ	370
VII. Fejezet: SAJÁTOS BESZÁMOLÁSI KÖTELEZETTSÉGEK	371
Gazdasági társaságok átalakulása	373
Vagyonmérleg, vagyonleltár	373
Az átalakuló gazdasági társaság vagyonmérleg-tervezete	377
Az átalakulással létrejövő gazdasági társaság vagyonmérleg-tervezete	378
A végleges vagyonmérleg	379
VIII. Fejezet: SZÁMVITELI SZOLGÁLTATÁS	383
Letétbe helyezés	390
IX. Fejezet: NYILVÁNOSSÁGRA HOZATAL ÉS KÖZZÉTÉTEL	391
Közzététel	393
A könyvvizsgálat célja, a könyvvizsgálati kötelezettség	396

X. Fejezet: KÖNYVVIZSGÁLAT	397
Könyvvizsgálói jelentés és a könyvvizsgálói záradék	400
Kettős könyvvitel	403
Az egységes számlakeret	404
XI. Fejezet: KÖNYVVEZETÉS, BIZONYLATOLÁS	404
Számlarend	405
Egyszeres könyvvitel	406
Könyvviteli zárlat	407
A bizonylati elv és a bizonylati fegyelem	407
Számviteli bizonylatok	419
Szigorú számadási kötelezettség	431
A bizonylatok megőrzése	432
Átmeneti rendelkezések	438
XII. Fejezet: JOGKÖVETKEZMÉNYEK	438
XIV. Fejezet: ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK	439

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A TÖRVÉNY CÉLJA

A TÖRVÉNY HATÁLYA

1/2010/Szt. 2. § (3)/ISZ **[99/2004. Számviteli kérdés]**

Ismereteim szerint létezik olyan jogszabály, amely szakképesítéshez köti a könyvviteli szolgáltatás nyújtását. Jelenleg egyéni vállalkozóként kizárólag egyéni vállalkozóknak könyvelek. Szükséges-e rendelkeznem ehhez a tevékenységhez mérlegképes könyvelői szakképesítéssel, illetve regisztrációval?

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: számviteli törvény) 150. §-ának (2) bekezdése határozza meg a hatálya alá tartozó szervezetek számára a könyvviteli szolgáltatás fogalmát.

A számviteli törvény előírásai alapján a vállalkozó a számviteli törvény 150. §-ának (2) bekezdése szerinti könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányításával, vezetésével, az éves beszámoló, az egyszerűsített éves beszámoló, az összevont (konszolidált) éves beszámoló elkészítésével

- olyan természetes személyt köteles megbízni, illetve ezen feladatok végzésére alkalmazni, aki okleveles könyvvizsgálói képesítéssel vagy mérlegképes könyvelői képesítéssel, illetve az engedélyezés (nyilvántartásba vétel) szempontjából mérlegképes könyvelői képesítéssel egyenértékű képesítéssel és a tevékenység ellátására jogosító engedéllyel rendelkezik, vagy aki a 152/B. § szerinti bejelentést tett, vagy
- olyan számviteli szolgáltatást nyújtó társaságot köteles megbízni, amelynek a feladat irányításával, vezetésével, a beszámoló elkészítésével megbízott tagja, alkalmazottja megfelel az előző

francia bekezdésben meghatározott követelményeknek.

Ez alól a kötelezettség alól mentesül az a vállalkozó, amelynél az éves (éves szintre átszámított) nettó árbevétel az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában – ennek hiányában a tárgyévben várhatóan – a 10 millió forintot nem haladja meg.

Az egyéni vállalkozó ugyanakkor nem tartozik a számviteli törvény hatálya alá, ezért a számviteli törvényben előírt könyvviteli szolgáltatási kötelezettség nem értelmezhető az egyéni vállalkozó számára végzett könyvelésnél.

Tekintettel arra, hogy a számviteli törvényben előírt szakképesítési és regisztrációs kötelezettséget az egyéni vállalkozókra vonatkozóan a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény nem tartalmaz, ezért nincs akadálya annak, hogy mérlegképes könyvelői, illetve könyvvizsgálói szakképesítés hiányában is könyveljen az egyéni vállalkozó részére. (Természetesen ez a lehetőség csak akkor áll fenn, ha egyéni vállalkozóként kizárólag egyéni vállalkozónak könyvel, egyéb esetekben a számviteli törvény előírásai az irányadóak.)

[2000. évi C. törvény 2. § (3)]

2/2010/Szt. 2. § (3)/ISZ **[84/2009. Számviteli kérdés]**

Milyen könyvvitelt kell vezetniük az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló, 2010-től hatályos új törvény szerinti egyéni cégeként bejegyzett vállalkozásoknak?

Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény (a továbbiakban: etv) 2010. január 1-jétől módosította a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényt (a továbbiakban: számviteli törvény). A módosítás szerint az egyéni cég 2010. január 1-jétől fő

szabályként a számviteli törvény szerinti gazdálkodónak (azon belül vállalkozónak) minősülnek, így az egyéni cég kettős könyvvizetésre kötelezett, a számviteli törvény hatálya alá tartozó vállalkozó lesz.

Az etv átmeneti rendelkezése a korábbi egyéni cégként bejegyzett egyéni vállalkozóknak az áttérésre hosszabb határidőt szab. Az etv 38. §-a szerint a cégjegyzékbe egyéni cégként már bejegyzett egyéni vállalkozók a törvény hatálybalépését követő hat hónapon belül (azaz 2010. június 30-ig) kötelesek a létesítő okiratuk etv-nek megfelelő módosításával az egyéni cég etv rendelkezéseinek megfelelő működését megvalósítani, vagy az egyéni cég megszűnéséről határozni és azt a cégbíróságnak bejelenteni. A cégjegyzékbe a törvény hatálybalépésekor már bejegyzett egyéni cégre az előzőekben foglaltak teljesüléséig az etv rendelkezései egyebekben nem alkalmazhatók. Amíg tehát a korábbi egyéni cégként bejegyzett egyéni vállalkozó nem működik az etv előírásai szerint, addig nem tartoznak a számviteli törvény hatálya alá.

Az etv szerinti működés a számvitelben azt jelenti, hogy a számviteli törvény hatálya alá tartozó egyéni cégnek alkalmaznia kell a számviteli törvény beszámolásra és kettős könyvvizetésre vonatkozó szabályait.

Az előzőekben leírt főszabálytól eltérően a korlátlan mögöttes felelősséggel működő egyéni cég számára választható lehetőség az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvény előírásai szerint vezetett nyilvántartás (bevételi nyilvántartás) is. Ez esetben a korlátlan mögöttes felelősséggel működő egyéni cég nem tartozik a számviteli törvény hatálya alá a számviteli törvény 2010. január 1-jétől hatályos 2/A. §-ának (1) bekezdése szerint, tehát a számviteli törvényben előírt kötelezettségeket sem kell teljesítenie.

[2000. évi C. törvény 2. § (3), 2/A. § (1)]

3/2010/Szt. 2/A. § (3)/ISZ

[7/2005. Számviteli kérdés]

A 2003–2004-ben egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvény szerinti nyilvántartást vezető betéti társaság 2005-ben végelszámolással megszűnik. A végelszámolás számviteli feladatai alapján készített tevékenységet lezáró beszámolóban az előző évi adatokat ki kell-e töltenie?

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: számviteli törvény) 2/A. §-ának előírásai szerint az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló 2002. évi

XLIII. törvény (a továbbiakban: Eva törvény) hatálya alá bejelentkezett betéti társaság kikerül a számviteli törvény hatálya alól mindaddig, amíg az Eva törvény 4. §-ának (4)–(6) bekezdései szerinti nyilvántartás vezetését választja, és az Eva törvény hatálya alatt áll.

Az Eva törvény 3. §-a (1) bekezdésének g) pontja szerint a társaság eva-alanyisága megszűnik – egyéb esetek mellett – a felszámolásának, a végelszámolásának kezdő időpontját megelőző nappal. A kérdés szerint a végelszámolását kezdeményező betéti társaság ekkortól tehát visszakerül a számviteli törvény hatálya alá. Az Eva törvény 20. §-ának (4) bekezdése kimondja, hogy:

„A számvitelről szóló törvény hatálya alá nem tartozó jogi személyiség nélküli gazdasági társaság és korlátlan mögöttes felelősséggel működő egyéni cég felszámolása, végelszámolása esetén a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló törvény szerinti, a felszámolás, a végelszámolás kezdő időpontját megelőző nappal készítendő záróleltárt és zárómérleget a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 2/A. §-ának (4) bekezdése előírásának figyelembevételével készíti el azzal, hogy azt könyvvizsgálóval nem kell ellenőriztetni.”

Mivel a korábbi években az Eva törvény szerinti nyilvántartásokat vezető társaság nem volt köteles számviteli beszámolót készíteni, a váltáskor nem tud előző időszak adatokat közölni. Ezért a számviteli törvény 2/A. §-ának (3) bekezdése szerint, amikor ismét a számviteli törvény hatálya alá kerül, rá a jogelőd nélkül alapított vállalkozásokra vonatkozó előírásokat kell megfelelően alkalmazni; a 2/A. §-ának (4) bekezdése szerint pedig – tételes leltározással alátámasztott leltár alapján – nyitómérleget kell készítenie.

A nyitómérlegnek értelemszerűen nincsenek előző időszak adatai, ezért, ha a társaság a nyitómérlegét a nyomtatványboltokban beszerezhető nyomtatványt kitöltve készíti el, az előző év oszlopa üresen marad.

[2000. évi C. törvény 2/A. § (3)–(4)]

ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK, FOGALMAK

4/2010/Szt. 3. § (1)/ISZ

[72/2008. Számviteli kérdés]

Magyar adószámmal rendelkező külföldi vállalkozóra kiterjed-e a számviteli törvény hatálya, van-e beszámolókészítési kötelezettsége Magyarországon?

A 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: számviteli törvény) 2. §-ának (2) bekezdése szerint a törvény hatálya alá tartozik a gazdálkodó. A számviteli törvény 3. §-a (1) bekezdésének 1. pontja határozza meg a gazdálkodó fogalmát. Eszerint a külföldi személyek közül csak a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe tartozik a törvény hatálya alá. Ebből következően például a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi telephelye, kereskedelmi képviselete vagy a külföldi székhelyű vállalkozás – ha még magyar adószámmal is rendelkezik – nem tartozik a számviteli törvény hatálya alá, így Magyarországon beszámolókészítési kötelezettsége sincs.

A 2003. évi XCII. törvény 44. §-a (3) bekezdésének előírása alapján azonban a számviteli törvény egyes – kettős könyvvitelt vezető vállalkozókra vonatkozó – előírásainak alkalmazása ezen adózói körnek is kötelezettsége, bár közvetlenül nem tartoznak a számviteli törvény hatálya alá.

[2000. évi C. törvény 3. § (1) bekezdésének 1. pontja, 2003. évi XCII. törvény 44. § (3)]

5/2010/Szt. 3. § (1)/ISZ

[22/2003. Számviteli kérdés]

Az erdőbirtokossági társulatnak mikor kell áttérnie a kettős könyvvitelre?

A számvitelről szóló, módosított 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: számviteli törvény) 3. §-a (1) bekezdésének 2. pontja szerint az erdőbirtokossági társulat 2001. január 1-jétől vállalkozónak – és nem egyéb szervezetnek – minősül. A vállalkozók közül azonban 2004. január 1-jéig (valójában 2003. december 31-éig) egyszeres könyvvitelt – a törvény egyéb feltételeit is teljesítve – a számviteli törvény 8. §-ának (4) bekezdése szerint 2003. 12. 31-ig csak az iskolai szövetkezet, a jogi személyiséggel rendelkező munkaközösség és a jogi személyiség nélküli gazdasági társaság vezethetett.

Így az erdőbirtokossági társulat már 2001. január 1-jétől kettős könyvvitel vezetésére kötelezett.

[2000. évi C. törvény 3. § (1) bekezdésének 2. pontja]

6/2010/Szt. 3. § (2)/ISZ

[26/2006. Számviteli kérdés]

Cégünk egy nemzetközi láncolat tagja, mely láncolat végső tulajdonosa a közelmúltban megváltozott.

Bár a tulajdonosváltás közvetlenül cégünket nem érinti (közvetlen tulajdonosunk személye nem változott), a láncolat új tulajdonosa által alkalmazott eltérő mérlegfordulónaphoz nekünk is alkalmazkodnunk kell. Akkor is lehetőségünk van cégünk mérlegfordulónapjának megváltoztatására, ha a korábbiakban már éltünk ezzel a lehetőséggel?

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: számviteli törvény) 11. §-ának (2) bekezdése fogalmazza meg, mely esetekben térhet el az üzleti év a naptári évtől. A hivatkozott előírás szerint – a hitelintézetek, a pénzügyi vállalkozások, a biztosítótársaságok kivételével – a külföldi anyavállalat konszolidálásba bevont leányvállalatánál, e leányvállalat leányvállalatánál lehetőség nyílik az üzleti év naptári évtől eltérő megállapítására, amennyiben az üzleti év a külföldi anyavállalatnál, illetve a külföldi anyavállalat összevont (konszolidált) beszámolójánál is eltér.

A szabály kialakításának célja az volt, hogy a vállalatcsoporton belül egységes üzleti évet alkalmazhassanak a vállalkozások. Ha megváltozik az anyavállalat személye, előfordulhat, hogy az új anyavállalat megváltoztatja a vállalatcsoport korábbiakban alkalmazott üzleti évét. Annak érdekében, hogy az üzleti év egysége ilyen változás esetén is fennmaradhasson, a számviteli törvény 11. §-ának (3) bekezdése kimondja, hogy az üzleti év mérlegfordulónapjának újabb módosítására lehetőség van az anyavállalat személyében bekövetkezett változás esetén. Az e rendelkezésben foglalt lehetőséggel akkor élhet a számviteli törvény hatálya alá tartozó – és egyben a vállalatcsoportban leányvállalatnak minősülő – vállalkozás, ha a számviteli törvény szerinti – összevont (konszolidált) beszámolót készítő – anyavállalata megváltozik. E rendelkezés alkalmazásában anyavállalatnak minősülhet minden olyan vállalkozás, amely megfelel az anyavállalat számviteli törvény 3. §-a (2) bekezdésének 1. pontjában foglalt definíciójának, függetlenül attól, hogy az adott leányvállalat vonatkozásában hány áttételen (hány vállalkozás tulajdonlásán) keresztül képes anyavállalati jogosultságait érvényre juttatni.

A kérdésben vázolt esetben tehát azt kell tisztázni, hogy a láncolat új tulajdonosa tulajdonszerzésével változott-e az önképe vonatkozásában közvetlenül vagy áttételeken keresztül az anyavállalati jogosultságokkal bíró vállalkozás(ok) személye. Amennyiben változott, lehetőség van az üzleti év megváltoztatására.

[2000. évi C. törvény 3. § (2) bekezdésének 1. pontja, 11. § (2)–(3)]

ÁLLAMHÁZTARTÁSI SZÁMVITELI KÉRDÉSEK

I. FEJEZET ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

Az államháztartás szervezeti beszámolási és könyvvezetési kötelezettségeinek sajátosságairól szóló 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelethez kapcsolódó kérdések (a kormányrendelet jelölése a kérdések számolásánál: Áhsz.)

ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK ÉS FOGALMAK

1/2010/Áhsz. 5. § 3. pont/ISZ
[6/2009. Számviteli kérdés]

Hogyan kezeljék az önkormányzatok a kis összegű követelések behajtását és a kis összegű követelések leírását?

Az államháztartás szervezeti beszámolási és könyvvezetési kötelezettségeinek sajátosságairól szóló 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Áhsz.) a 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: számviteli törvény) 3. §-a (4) bekezdésének 10. pontját alapul véve szabályozza, hogy mely követeléseknél teljesül államháztartási körben a behajthatatlanság követelménye.

A számviteli törvényben megfogalmazottakhoz képest az Áhsz. szigorúbb feltételeket állapít meg arra vonatkozóan, mikor tekintheti az államháztartási szervezet behajthatatlannak a követelését. Általános szabályként kimondható, hogy az államháztartás különböző alrendszereibe tartozó szervezetek esetén akkor lehet a követelést behajthatatlanság jogcímén kivezetni, ha a jogorvoslati lehetőségek kimerültek, a különböző okból lefolytatott bírósági eljárások lezárultak, vagyis a számviteli törvényben megfogalmazott objektív gazdasági információk birtokában az államháztartási szervezet biztos lehet a pénzügyi teljesítés elmaradásában. Ez

a leírás azonban – éppen a feltételekből adódóan – nem tekinthető a 1992. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Áht.) 108. §-ának (2) bekezdése szerinti követelésről való lemondásnak, a követelés elengedésének.

A behajthatatlan követelés fogalmához kapcsolódva az Áhsz. meghatározza azokat a fizetési igényeket, amelyeknél a cízzel szemben már lezárult és (legalább) részben sikertelen a végrehajtási eljárás, mivel annak során bebizonyosodott, hogy az adósnál legalább a követelés egy részére nem lelhető fel értékkel bíró fedezet. Az Áhsz. értelmezése itt szűkebb, mint a számviteli törvény szerint, mert nem engedi meg behajthatatlanként az államháztartási szervezetnek leírni azt a követelését, amelyet illetően már elkezdődött a címzett ellen a végrehajtási eljárás, de azt valamilyen okból átmenetileg szüneteltetik, tehát, ha a követelésről csak valószínűsíthető, hogy részben vagy egyáltalán nem fog megtérülni. Ebben az esetben az év végi értékelés során értékvesztést számolhat el az államháztartási szervezet, arra azonban – a számviteli törvény előírásait teljes körűen alkalmazó gazdálkodókkal ellentétben – nincs módja, hogy az óvatosság elve alapján a számviteli politikájában behatároltak szerint – mérlegelés alapján – kivezesse (leírhassa) ezt a követelését.

Az Áhsz. előírásai szerint a behajthatatlan követelés akkor írható le hitelezési veszteségként, ha a felszámolási eljárás, az adósságrendezési eljárás befejezését követően elkészült és jogerőre emelkedett vagyonteljesítési javaslat tételes kimutatásában az adott követelésre nem jut fedezet, vagy csak részben ellentételezi valamilyen vagyontárgy (ez utóbbi esetben az a rész írható le, amelyre nem jut fedezet).

Behajthatatlan követelésnek kell minősíteni az államháztartási szervezetek esetében is – a számviteli törvény szerinti tartalommal megegyezően – a bíróság előtt nem érvényesíthető követeléseket, valamint az elévült követeléseket. Ha a hatályos jogszabály alapján az államháztartási szervezet követelése elévült, akkor már kényszerítő eszköz nincs a kiegyenlítésére, így a

követelés hitelezési veszteségként történő kivezetése a könyvekből a mérlegvalódiság elvének érvényesülését szolgálja. Az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) szerinti általános elévülési határidő 5 év, de az egyes jogszabályok az általános szabálytól eltérő időszakot is meghatározhatnak.

A kis összegű követeléseknél a jogszabály lehetőséget ad az államháztartási szervezetnek arra, hogy a számviteli politikájában foglaltak szerint követeléseit behajthatatlannak minősítheti, ha a végrehajtással kapcsolatos költségek nincsenek arányban a követelés várhatóan behajtható összegével, azaz (ha a végrehajtás veszteséget eredményez vagy növeli a veszteséget) a költség-haszon összevetésének számviteli alapelve alapján. A kis összegű követelések összegét az Áht. 108. §-ának (4) bekezdése alapján a mindenkori költségvetési törvény határozza meg. A 2009. évi CXXX. törvény (költségvetési törvény) 12. §-ának (2) bekezdése alapján ez jelenleg 100 000 forint.

A kis összegű követelések összegének meghatározásánál kiindulópont a követelések bekerülési értéke, amely a szerződésből jogszerűen eredő, elismert, pénzügyileg még nem teljesített fizetési igényeket tartalmazhatja. A kis összegű követelések összegének meghatározásánál nem vehető figyelembe ezen követelések után szerződés szerint járó késedelmi kamat összege, így a pénzügyi rendezés elmaradása esetén a növekvő késedelmi kamat összege miatt nem kell a kis összegű követelések közül átsorolni ezen tételeket. A szerződés szerint járó, de pénzügyileg nem teljesített késedelmi kamatokat analitikusan indokolt nyilvántartásba venni, illetve a 0. számlaosztályba lehet azokat kimutatni.

A követelések folyamatos kezelését segíti, ha a másik féllel kötött szerződés tartalmazza, mikor, milyen körülmények között kell azt pénzügyileg rendezni, valamint elmaradása esetén milyen biztosítékok állnak rendelkezésre, illetve milyen szankciók kerülnek alkalmazásra. Ha a fizetési határidő lejártát követően az adós pénzügyileg nem teljesít, akkor a határidő lejártára figyelmeztetik az adóst, ez lehet csak tájékoztató jellegű folyószámla-egyeztető levél, illetve direk-tebb módszer a fizetési felszólítás. Ilyenkor minden külső, közvetlen hatósági segítség nélkül igyekeznek a másik felet rávenni a pénzügyi rendezésre. Abban az esetben, ha az említett módszerek nem vezetnek eredményre, következhet a hatósági segítség, amennyiben a követelés adók módjára nem hajtható be.

A követelések jogi úton történő érvényesítésének esetei: a pénzforgalmi úton történő behajtás, az egyes

vagyontárgyakra külön-külön érvényesített végrehajtás, illetve – ha jogi személyekkel szembeni a követelés – a teljes vagyon ellen fogatosított felszámolási eljárás. Az adós egyes vagyontárgyaira vezetett végrehajtás csak végrehajtási okirat birtokában, a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény alapján lehetséges.

A végrehajtással kapcsolatos költségek a végrehajtást kérőnek kell megelőlegeznie, mivel az adóssal szemben fogatosított különféle végrehajtási eseményekhez eltérő költség társulhat [hirdetményhez kapcsolódó költségek, végrehajtó munkadíja, költségtérítés, szükségessé váló szakértők (ingatlanszakértő, becsüs) költségei, árveréshez kapcsolódó költségek stb.], amelyeknek konkrét nagyságát jogszabályok teljes körűen nem rögzítik, nem is rögzíthetik, hiszen azok egyedileg változnak és nincsenek közvetlen kapcsolatban a követelés nagyságával. A bírósági végrehajtáshoz kapcsolódó díjazás általános jogi kereteit a bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 14/1994. (IX. 8.) IM rendelet, a bírósági végrehajtási jutalomról és a végrehajtási költségátalányról szóló 13/1994. (IX. 8.) IM rendelet, illetve a bírósági végrehajtási eljárásban közreműködő jogi képviselő díjazásáról szóló 12/1994. (IX. 8.) IM rendelet tartalmazza. Fentiek figyelembevételével az önkormányzat a korábbi évek behajtási tapasztalati adataira építve tud számvitel-politikájában átlagos értéket meghatározni, amelynek nagyságát a továbbiakban évente érdemes felülvizsgálnia. Kis összegű követelések megítélésakor a számviteli politikában ezzel a tapasztalati adatok alapján kialakított átlagos behajtási költségekkel érdemes az egyes kis összegű követeléseket összevetni és ennek alapján behajthatatlannak minősíteni.

A kis összegű követelések esetében a jogszabály lehetőséget ad az államháztartási szervezetnek is arra, hogy a számviteli politikájában foglaltak szerint követeléseit behajthatatlannak minősítheti, ha az adós nem lehelő fel a közhiteles nyilvántartás szerinti címen. Közhiteles nyilvántartásnak minősül magánszemély esetében a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény szerinti nyilvántartás (lakcímnnyilvántartás), míg gazdálkodók esetében a hatósági nyilvántartás(ok)ba (cégbíróság cégnyilvántartása, Kincstár törzskönyvi nyilvántartása) bejegyzett lakcím, székhely, illetve telephelye szerinti cím. A kis összegű követeléseknél a fel nem lehelő adósok esetében a jogos fizetési igény csak akkor minősíthető behajthatatlan követelésnek, ha a behajtásuk „igazoltan” nem járt eredménnyel. Ez

jelenthet bírósági végzést, a bírósági végrehajtó ilyen tartalmú igazolását, a postai eljárásról szóló belső szabályzat alapján „végrelegesen eredménytelenül kézbesítettnek” minősített postai küldeményeket, illetve önkormányzati jegyző igazolását. Az államháztartási szervezetnek a számviteli politikájában kell rögzítenie ezek közül az általa elfogadott fel nem lelhető adóssal kapcsolatos igazolások körét.

Behajthatatlan követelést a könyvviteli mérlegben nem lehet kimutatni, azt hitelezési veszteséggként két lépésben, az 59. számlacsoportban lévő megfelelő pénzforgalom nélküli kiadás számla közbeiktatásával (T 596 – K 28 és T 41232, 41332 – K 596) a saját tőkével szemben le kell írni. A hitelezési veszteséggként történő leírás kapcsán a követelés értékét a számviteli nyilvántartásból ki kell vezetni. A behajthatatlan követelés leírását minden államháztartási szervezet a jogszabályi rendelkezés alapján saját hatáskörben köteles végrehajtani (az irányító szerv külön engedélyre vagy önkormányzati rendeletre nincs szükség).

A hitelezési veszteséggként leírt behajthatatlan követelések elszámolásához az államháztartási szervezeteknek rendelkezniük kell a megfelelő dokumentációval, amely a jogszabály szerinti behajthatatlanság tényét megfelelően alátámasztja. Dokumentálni kell a behajthatatlanság körülményeit, valamint a leírt követelés értékét.

[249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet 5. § 3. pontja, 34. § (10),

1992. évi XXXVIII. törvény 108. § (4)]

2/2010/Áhsz. 5. § 3. pont/ISZ [69/2004. Számviteli kérdés]

Szükséges-e egy központi költségvetési szervnek irányító szervétől engedélyt kérnie annak a nagy összegű vevőkövetelésének számviteli nyilvántartásból való kivezetéséhez, amely olyan vevővel szemben áll fenn, amelyet egyszerűsített felszámolási eljárás keretében megszüntettek, és az eljárás befejezésekor a hitelezők követeléseinek kiegyenlítésére nem állt rendelkezésre vagyoni fedezet?

Az államháztartás szervezetei beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Áhsz.) 5. §-ának 3. b) pontja alapján az a követelés, amelyre a felszámolás, az adósságrendezési eljárás

befejezésekor a vagyonfelosztási javaslat szerinti értékben átvett eszköz nem nyújt fedezetet, behajthatatlan követelésnek minősül. E rendelkezés alapján a kérdésben szereplő vevőkövetelést behajthatatlan követelésnek kell minősíteni.

A behajthatatlan követeléssel kapcsolatban az Áhsz. 34. §-ának (10) bekezdése kimondja, hogy azt a könyvviteli mérlegben nem lehet kimutatni, hanem hitelezési veszteséggként a saját tőkével szemben le kell írni. A hitelezési veszteséggként történő leírás kapcsán a követelés értékét a számviteli nyilvántartásokból ki kell vezetni.

Mivel az államháztartási szervezetek módosított teljesítésszemplétű kettős könyvvitelt vezetnek, a hitelezési veszteség leírása csak a vagyon csökkenéseként jeleníthető meg, az a pénzforgalmi eredmény nagyságát nem befolyásolja. Ennek megfelelően az Áhsz. 9. számú mellékletében a Számlaosztályok tartalmára vonatkozó előírások rész 2. ci) pontja – annak érdekében, hogy a tétel az elemi költségvetési beszámoló tájékoztató adatai között megjeleníthető legyen – a hitelezési veszteség elszámolását pénzforgalom nélküli kiadásként is előírja.

Az Áhsz.-ben a behajthatatlan követelés hitelezési veszteséggkénti elszámolásának kötelezettsége – annak nagyságától függetlenül – minden államháztartási szervezetre kiterjed, így a költségvetési szervnek nem kell a leíráshoz az irányító szerve engedélyét kérnie, hanem saját hatáskörben köteles azt végrehajtani. Ebben az esetben ugyanis a követelés leírása, a könyvekből történő kivezetése a valódiság elvének érvényesítése miatt kötelező, és ez nem azonos az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 108. §-ának (2) bekezdése szerinti követelés elengedésével.

A konkrét esetben ugyanis az egyszerűsített felszámolási eljárás befejezésével az érintett követelés a bíróság végzésével jogilag megszűnt, annak leírásához további intézkedésre (engedélyre) már nincs (nem is lehet) szükség.

Fontos, hogy – mivel a követelést hitelezési veszteséggként leírni csak az egyszerűsített felszámolási eljárás befejezésekor lehet – amennyiben a mérlegkészítésig az eljárás nem zárult le, a tárgyévi követelés után csak értékvesztést lehet elszámolni, és majd az eljárás befejezésekor lehet a vevőkövetelést kivezetni a könyvekből.

[249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet 5. § 3. b) pontja, 34. § (10), 9. számú melléklete 2. ci) pont, 1992. évi XXXVIII. törvény 108. § (2)]

III. Fejezet

A KÖNYVEK VEZETÉSÉRE, A NYILVÁNOSSÁGRA HOZATALRA ÉS A KÖZZÉTÉTELRE VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS ELŐÍRÁSOK

KÖNYVVIZSGÁLAT

128/2010/Áhsz. 46. § (2)/ISZ

[34/2008. Számviteli kérdés]

Önkormányzatunk fejlesztési célra kötvényt akar kibocsátani, ezáltal több évre szóló adósságot keletkeztető kötelezettséget vállal. Keletkezik-e az 1990. évi LXV. törvény 92/A. §-ának (2) bekezdése alapján könyvvizsgálati kötelezettség?

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 92/A. §-ának (2) bekezdése szerint a helyi önkormányzat, ha az előző évben a teljesített kiadásainak összege meghaladta a 300 millió forintot és hitelállománnyal rendelkezik vagy hitelt vesz fel, köteles az egyszerűsített tartalmú (önkormányzat és intézményei adatait összevontan tartalmazó) éves pénzügyi jelentését, könyvviteli mérlegét, pénzmaradvány- és vállalkozási maradvány-kimutatását a hitelfelvétel évétől a hiteltörlesztés utolsó évéig bezárólag évente könyvvizsgálóval felülvizsgáltatni és közzétenni.

A törvény előírása szerint tehát két feltétel együttes fennállása esetén keletkezik az önkormányzatnak könyvvizsgálati kötelezettsége.

A kötvényről szóló 285/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet 1. §-a szerint a kötvény névre szóló, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír. A kötvényben a kibocsátó (az adós) arra kötelezi magát, hogy az ott megjelölt pénzügyi összegnek az előre meghatározott kamatát vagy egyéb jutalékait, továbbá a pénzügyi összeget a kötvény mindenkor tulajdonosának, illetve jogosultjának (a hitelezőnek) a megjelölt időben és módon megfizeti.

Az Ötv. szerint a kötvénykibocsátás – a hitelfelvételhez hasonlóan – az önkormányzat adósságot keletkeztető kötelezettségvállalása (Ötv. 88. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján). Közgazdasági tartalmát tekintve kölcsönügylet a hitelfelvétel egyik formája. A kötvény

kibocsátója az adós, a kötvény vásárlói a hitelezők. Számviteli elszámolása a hitelfelvétellel együtt a hosszú lejáratú kötelezettségek számlacsoport számláján történik.

Vagyis: a kötvénykibocsátás a könyvvizsgálati kötelezettség keletkeztetése szempontjából a hitelfelvétellel azonos elbírálás alá esik. Amennyiben tehát a másik feltétel is teljesül, azaz az önkormányzat tárgyévi teljesített kiadása meghaladja a 300 millió forintot és kötvénykibocsátásra is sor került, akkor a kötvénykibocsátás évétől az összeállított éves egyszerűsített költségvetési beszámolót auditáltatni kell.

[1990. évi LXV. törvény 88. §-ának (2) bekezdése, 92/A. §-ának (2) bekezdése, 285/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet 1. §-a, 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet 46. § (2), 9. számú melléklet 4. c) pontja]

129/2010/Áhsz. 46. § (2)/ISZ

[38/2007. Számviteli kérdés]

Önkormányzatunkat előző évben – a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 92/A. §-ának (2) bekezdésében foglaltak alapján – könyvvizsgálati kötelezettség terhelte, mivel a teljesített kiadásaink összege meghaladta a 300 millió forintot és hitelállománnyal rendelkezünk. Terhel-e bennünket a következő évben is könyvvizsgálati kötelezettség, ha a teljesített kiadásaink összege már nem haladta meg a 300 millió forintot, viszont a felvett hitel törlesztésének utolsó éve 2015?

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 92/A. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezés szerint a helyi önkormányzat, ha az előző évben a teljesített kiadásainak összege meghaladta a 300 millió forintot és hitelállománnyal rendelkezik

vagy hitelt vesz fel, köteles a helyi önkormányzat és intézményei adatait összevontan tartalmazó egyszerűsített éves költségvetési beszámolóját a hitelfelvétel évétől a hiteltörlesztés utolsó évéig bezárólag évente könyvvizsgálóval felülvizsgáltatni és közzétenni. Mivel az önkormányzatnak a törvényben meghatározott feltételek együttes fennállása miatt könyvvizsgálati kötelezettsége keletkezett az előző évben, akkor az a hiteltörlesztés utolsó évéig, 2015-ig fennáll, függetlenül attól, hogy a teljesített kiadásainak főösszege az egyes években eléri-e a 300 millió forintot vagy sem.

[1990. évi LXV. törvény 92/A. § (2),
249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet 46. § (2)]

130/2010/Áhsz. 46. § (2)/ISZ

[39/2005. Számvetési kérdés]

Önkormányzatunk a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 92/A. §-a alapján folyamatos könyvvizsgálatra kötelezett. A könyvvizsgálóval kötött szerződésünk előző év december 31-én lejárt, de az előző 2004. évi egyszerűsített költségvetési beszámoló auditálását elvégzi. Az új könyvvizsgálóval tárgyév január végén kötöttünk szerződést, amely szerint a feladatát január 1-jétől visszamenőlegesen kell ellátnia. Jogszabályt sért-e önkormányzatunk azzal, ha az előző évi egyszerűsített költségvetési beszámolót a régi könyvvizsgáló auditálja, és az új könyvvizsgáló a feladatát január 1-jétől visszamenőlegesen látja el a tárgyévre vonatkozóan?

Ha az önkormányzat határozott idejű szerződést kötött a könyvvizsgálóval, a határozott idejű szerződés lejárta után az önkormányzat és a könyvvizsgáló jogviszonya megszűnik, így a könyvvizsgálónak nincs jogszerű lehetősége, hogy az önkormányzat előző évi egyszerűsített költségvetési beszámolóját auditálja.

Tekintettel arra, hogy az önkormányzat és a régi könyvvizsgáló szándéka az, hogy az előző évi egyszerűsített költségvetési beszámolót auditálja, ezért azt javasoljuk, hogy a régi könyvvizsgálóval kötött szerződést terjesszék ki az előző évi egyszerűsített költségvetési beszámoló auditálásának időpontjáig, az előző évi egyszerűsített költségvetési beszámoló auditálásának feladataira.

E szerződésmódosítás alapján a könyvvizsgáló jogosult lesz az előző évi egyszerűsített költségvetési be-

számoló felülvizsgálatára, és csak ilyen tartalmú szerződésmódosítás alapján hitelesítheti azt.

Az új könyvvizsgáló szerződés alapján természetesen tárgyév január 1-jétől végezheti az adott év tevékenységének könyvvizsgálatát.

A fenti eljárással nem sérül az önkormányzat könyvvizsgálatának folytonossága, így nem jogszabálysértő az új könyvvizsgálóval január végén kötött szerződés. Ugyanakkor indokoltnak tűnik a könyvvizsgálatra vonatkozó szerződéskötés rendszerét felülvizsgálni, a naptári év helyett az adott évi költségvetési beszámoló könyvvizsgálatára szerződést kötni.

[1990. évi LXV. törvény 92/A. §,
249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet 46. § (2)]

131/2010/Áhsz. 46. § (2)/ISZ

[30/1999. Számvetési kérdés]

Hogyan kell értelmezni az önkormányzatok könyvvizsgálati kötelezettségének meghatározásánál a kiadások összegét? Milyen kiadások értendők ide, hogyan lehet azt az elemi költségvetési beszámolóból meghatározni?

A helyi önkormányzatokról szóló – többször módosított – 1990. évi LXV. tv. 92/A. §-ának (2) bekezdése értelmében „a helyi önkormányzat, ha az előző évben a teljesített kiadásainak összege meghaladta a 300 millió forintot és hitelállománnyal rendelkezik”, ... köteles az éves beszámolóját könyvvizsgálóval felülvizsgáltatni és közzétenni.

A kiadások meghatározásánál valamennyi pénzforgalmilag ténylegesen teljesített, szakfeladaton elszámolt kiadást figyelembe kell venni, ide nem értve a finanszírozási műveletek kiadásait (hitel, értékpapír) és a vállalkozási tevékenység eredményének alaptevékenységre történő felhasználásával kapcsolatos pénzforgalom nélküli kiadásokat. Nem kell a kiadások között számba venni az aktív pénzügyi elszámolások között kimutatott függő, átfutó és kiegyenlítő kiadásokat és a forgatási célú pénzügyi műveletek kiadásait (forgatási célú értékpapírok vásárlását, illetve a likvid hitelek visszafizetésének kiadásait), mert azok a tárgyévben nem jelentik a költségvetési pénzeszközök végleges felhasználását.

A fent felsorolt figyelembe vehető kiadások összegét az adott évi elemi költségvetési beszámolóban a 21. Kiadások tevékenységenként úrlap tartalmazza.

[249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet 46. § (2),
1990. évi LXV. törvény 92/A. § (2).]